

De eerste 10 optimisten

Op een druilerige dag volg ik op goed geluk iemand naar binnen op zoek naar een warme lunch. Een gastheer die mijn twijfel goed inschat stuift op me af. Ik 50-plusser blijk meer dan welkom. Sterker nog, zodra de mannen in deze stad hun vrouw verliezen na hun 70ste, leven ze nog maar een jaartje. Deze stelligheid beneemt mijn appetijt nogal. En dat groeit wanneer hij verkapt karateleraar te zijn geweest. Gelukkig praat hij daarna honderduit over dit initiatief van weldoeners die eenzame oudjes in de watten leggen. En daar past ook het eervolle bezoek van de koning bij. Zijn optimisme werkt aanstekelijk. Onderwijl passeren links en rechts piraten met muziekinstrumenten. Melodieën van zee laten ze vanmiddag klinken met ongetwijfeld heftige medezang. Hij heeft er zin in.

Ik daarentegen iets minder vanwege de lucht die er hangt en het vooruitzicht om mee te moeten zingen, maar dat doet niets af aan dit geweldige initiatief en gedeeld optimisme.

Dit is de oude dierentuin van Emmen, het huidige Rensenpark, waar optimisten in vervallen bouwwerken er het beste van maken. Niet alleen voor zichzelf maar voor allen die dat nodig hebben.

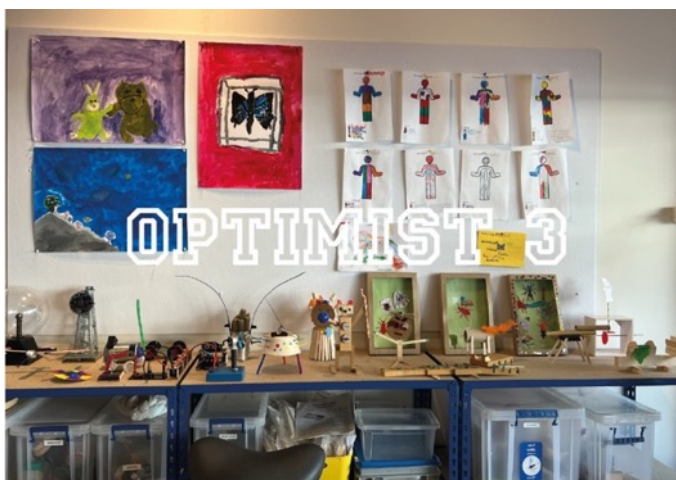
Daar sta ik dan met mijn iPhone bij een voormalig winkelpand. Gefrustreerd weggelopen uit een symposium waar ik me als pensionado uitgerangeerd voelde. De zon schijnt weldadig. Dat maakt veel goed na al die verheven verhalen van vakgenoten die midden in hun carrière staan. Ze spraken over het eerder bij plannen betrekken van burgers, over sociale cohesie en zagen goede bedoelingen bij elkaar. Het zal allemaal wel.

Hier op straat zie ik spelende kinderen, een Marokkaanse groentewinkel op de hoek, een shoarmatent en warempel een stadsklooster. Wat zou dat zijn? Wat moet dat hier?

Net op dat moment spreekt een vrouw mij aan die heel welwillend antwoord geeft op al mijn vragen. Hier wonen 'stadsmonniken' die de buurtbewoners dichterbij elkaar brengen, die woonplezier en naastenzorg combineren. Een samenwerking tussen een christelijke organisatie en woningcorporatie. De ontmoetingsruimte oogde leeg. De 'stadsmonniken' zullen wel in de buurt rondlopen dacht ik nog. De vrouw die me aanspreekt is er vol van, zo vol dat ze me gewoon haar telefoonnummer en emailadres geeft. Ik beloof haar te schrijven.

Wat ben ik blij met deze straatoptimist.

Dit is de wijk Carnisse op Rotterdam-Zuid, onderdeel van een focuswijk met veel problemen.

Het zou gesloten zijn vandaag, maar de deur staat
wijd open en er zitten twee mannen achter hun lap-
top. “Goedemiddag heren, mag ik jullie wat vra-
gen?”

Binnen drie tellen weet ik dat ze elkaar kennen van
de hackersclub - dat veel meer blijkt te zijn dan het
hacken van computers -, dat de een in de buurt
woont en de ander veel verder weg en dat ze beide
dol zijn op techniek. Open boeken zijn het. Ze pra-
ten vol optimisme over de kinderen uit de buurt die
hier graag komen knutselen. Volwassenen trouwens
ook. Het Museon-Omniversum (populairweten-
schappelijk museum) voorziet ze van geavanceerde
apparatuur vanuit de simpele gedachte dat als zij
niet naar ons (kunnen) komen wij wel naar hen ko-
men. Let hier op de woorden ‘wij’ en ‘zij’ die wel-
haast synoniem aan elkaar zijn.

Buiten staan de hijskranen klaar om ook dit pand te
slopen. De corporatie gunt dit mooie initiatief geluk-
kig een plekje in de nieuwbouw.

We zitten in de focuswijk Den Haag Zuidwest met
veel sloop-nieuwbouw, renovaties en verhuizingen.
Ze zoeken hier naar nieuwe sociale cohesie.

Eindelijk zit ik op een bankje in de zon. Klaar om een schets te maken van de heuvel voor me met een prachtig beeld waar ik een ruiter te paard in zie. De heuvel zelf bestaat uit het puin van de oude Jaarbeurs.

Met scherp gesneden potlood tuur ik voor me uit als plots een oudere dame met gebroken pols naast mij neerploft. Op haar vraag of ik een tekening maak kan ik alleen maar bevestigend antwoorden, ook al staat er nog niets op papier. Op mijn weder-vraag of ze hier in de buurt woont krijg ik een uitgebreid exposé van haar leven. Ja ze woont hier al ruim twintig jaar naar volle tevredenheid. In een flat met vele medeburgers die ooit van ver kwamen. Toen ze onlangs noodlottig ter aarde viel bracht de een na de andere buurvrouw haar een kopje soep en wat etenswaar. Neen ze mocht niet klagen over haar kleurrijke burens. Het waren allemaal toppers. Bang om 's-avonds naar huis te fietsen is ze ook al niet. Sommige stukjes mijdt ze weliswaar, maar die heb je volgens haar overal in de stad. Dan staat deze optimist op en begin ik te tekenen in de focuswijk Overvecht te Utrecht waar menig een 's-avonds binnen blijft.

Door donker spiegelend glas zie ik kleine kinderen en gehurkte ouders. Dan komt Mariëlle naar buiten, net zo nieuwsgierig als ik. Zij werkt bij Spelinloop De Kit waar ouders en kinderen tot 2,5 jaar zonder afspraak komen spelen met elkaar, gratis.

Is het nog een volksbuurt vraag ik nogal plompverloren. Ja en neen is haar antwoord. Ja omdat de saamhorigheid hier groot is en neen omdat de oorspronkelijke bewoners door stadsvernieuwing verhuizen naar het noorden van de stad. Het zijn dan ook vooral de nieuwe bewoners met kinderen die hier komen.

Ze houdt van iedereen en iedereen van haar, dat scheelt. Een optimist in de Kolenkitbuurt van Amsterdam, dat door documentaires van Felix Rottenberg landelijke bekendheid kreeg. Gentrificatie en menging sloegen toe alsmede verkleuring. Goed of slecht, wie zal het zeggen?

Ze zitten met een biertje in de hand lekker op een bankje in de zon als ik hen plompverloren vraag of ze hier in een volksbuurt wonen? “Een volksbuurt, nou dat is te zeggen meneer “

In de jaren vijftig was dit buurtje bedoeld voor de onmaatschappelijken uit het te renoveren Stokstraatkwartier in het centrum van de stad. Na verloop van tijd vertrokken die echter en kwamen er studenten en kunstenaars voor in de plaats met een tijdelijk huurcontract. Zij hielden de geplande sloop tegen waarna de corporatie in 1999 de boel opknapte. De ene woning ingrijpender dan de andere. Daarna kwamen er vluchtelingen bij. Dus of dit mengelmoesje een volksbuurt is?

Bewoners kijken weliswaar naar elkaar om, iedereen zit hier immers in hetzelfde schuitje, drijvend aan de rand van de samenleving. Maar een volksbuurt?

We spreken elkaar in de voormalige woonschool Ravelijn in Maastricht waar de zogenaamde onmaatschappelijken ooit van hogerhand opvoeding kregen tot deugdzame burgers. Dit is de enige woonschool van het land die niet gesloopt is, ook al hangt dat nog steeds in de lucht. Deze optimisten blijven hoe dan ook genieten van hun biertje, de zon en het leven. Zo simpel is dat.

Ze zit lekker op haar stoel onder de parasol in de voortuin en wil niet op de foto. Haar verhaal wil ze wél kwijt. Dat klinkt aanvankelijk niet erg optimistisch. Volgens haar knapt de woningcorporatie de speelplaatsen en plantsoenen niet op en ook de armoede in de buurt neemt zienderogen toe. Om maar eens wat te noemen.

Op hetzelfde moment zitten op het centrale buurtplein welgestelde bewoners of bezoekers – wie zal het zeggen - op het terras aan hun cappuccino. Vrijwilligers van het wijkmuseum hebben er geen moeite mee, sterker nog, in hun ogen zijn deze yuppen nodig om de wijk te redden.

Dan komt een buurvrouw om een praatje en wat spulletjes voor het kastje tegen de muur. Dat staat vol met drogisterijartikelen en wat eten in blik, pot of zak. Het lijkt wel een Voedselbank met eigen repertoire. Optimisme en gemopper gaan hier in Tuindorp Oostzaan van Amsterdam Noord hand in hand.

Hij woont er al lang met veel plezier in een koophuis dat ooit te huur stond. Met mooi uitzicht op de brink en altijd reuring in de buurt, dat is wat hem aanspreekt. Als er volgens de planners een school of een speeltuin op de brink moet komen, staat de hele buurt op zijn achterste benen. Dan zijn ze saamhorig en zwelt het gedonder in de voormalige kerk aan. Nu een buurthuis met biljart en vele activiteiten die aan hem voorbijgaan. Als gepensioneerd architect hemelt hij de schoonheid van zijn woonbuurt op.

Er kwamen veel nieuwe woningen bij waarvoor bijzondere flats moesten wijken. Dat betreurt hij. Wat wél gebleven is zijn de oorspronkelijke bewoners die met mooi weer op straat zitten en vlaggetjes ophangen bij voetbalwedstrijden. Naar voetbal kijkt hij overigens niet. Het is vooral de vertrouwde saamhorigheid die hem optimistisch stemt.

We zijn in de volksbuurt Heuvel in Breda, de eerste naoorlogse wijk met zowel een traditioneel als een modern gezicht.

Op vijfjarige leeftijd kwam hij vanuit Groningen in het katholieke zuiden terecht. Een wonderlijke gewaarwording voor hem met al die schoorstenen en heuvels, kameraden, het dag en nacht werken en dat Limburgse dialect. De buurt had alles en was alles voor hem, een beschermde woonomgeving met veel saamhorigheid.

Nu is het anders. Nieuwkomers zijn op zichzelf, winkels vertrokken en er zijn geen feesten meer op het plein. Bij de overgebleven snackbar verzamelt zich de baldadige jeugd uit de omgeving. En de

schroothandel ging over van vader op zoon. Toch klaagt hij niet. Hij kent iedereen, heeft zijn eigen woning en poetst zijn auto in de oprit. Hij is trots op zijn buurt, een beschermd stadsgezicht. Dit is de mijnkolonie Beersdal, gerealiseerd tussen 1910 en 1913 door de Oranje Nassaumijn.

Je wordt geen optimist van een wandeling door dit collectieve gangenstelsel met overdadige graffiti. Menig architectuurartikel en YouTube-filmpje schetst een dystopisch wereldbeeld. En toch gloort er enige hoop in deze betonkolos. Dat stralen de medewerkers van Microarea tenminste uit. En terecht. Sinds 1998 zorgen zij voor de broodnodige onderlinge zorgzaamheid, onder sociologen 'bonding' genoemd. Aan het modieuze 'publieke familiariteit' denken ze geeneens. Dat was er altijd al. Vanuit een multifunctionele ruimte midden in dit wooncomplex, stappen zij op bewoners af om te helpen. Daar krijgen ze wederkerigheid voor terug. Bewoners gaan vervolgens elkaar helpen. Anders dan in het versnipperde Nederland worden behoeftige bewoners hier niet van het kastje naar de muur gestuurd en ze verzuipen ook niet in het digitale moeras dat we met zijn allen hebben opgetuigd. Hier werken alleen optimisten van de belangrijkste instanties, de gemeente, de corporatie en de gezondheidszorg samen aan zowel het welzijn als de sociale cohesie van de bewoners. Dichtbij vanuit een Microarea in het wooncomplex Melana in Triëst.